

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2017/2018

mgr Anna Kuchciak

KONTRASYGNATA

współpodpis Prezes Rady Ministrów, który
przejmuje przed Sejmem ODPOWIEDZIALNOŚĆ za
akt urzędowy Prezydenta
(polityczna nieodpowiedzialność Prezydenta RP)

AKTY PRAWNE AKTY URZĘDOWE

wymóg uzyskania jest ZASADĄ

NIEOPATRZENIE AKTU URZĘDOWEGO PREZYDENTA KONTRASYGNATĄ,
GDY JEST ONA WYMAGANA

NIEWAŻNOŚĆ aktu urzędowego Prezydenta
NIE wywołuje on skutków prawnych
NIE może być STOSOWANY

art. 144 Konstytucji RP

PREROGATYWA

art. 144 ust. 3 Konstytucji RP
(kontrasygnata negatywna)

UPRAWNIENIA OSOBISTE Prezydenta RP,
które nie wymagają kontrasygnaty

art. 144 ust. 3 Konstytucji RP }

katalog,
30 aktów
urzędowych

TRADYCJNE (KLASYCZNE) KOMPETENCJE GŁOWY PAŃSTWA

prawo łaski

art. 139 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej stosuje prawo łaski. Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu.

darowanie (złagodzenie) prawomocnie orzeczonej kary

PRAWO ŁASKI - ABOLICJA - AMNESTIA

INDYWIDUALNE

GENERALNE

nadawanie orderów i odznaczeń

art. 138 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej nadaje ordery i odznaczenia.

ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach

(t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 400)

nadawanie obywatelstwa polskiego i wyrażanie zgody na jego zrzeczenie

art. 137 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego.

■ ■ ■

KOMPETENCJE ZWIĄZANE Z OBRONNOŚCIĄ I BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA

art. 134 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest **najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.**

2. W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

3. Prezydent Rzeczypospolitej **mianuje Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych** na czas określony. Czas trwania kadencji, tryb i warunki odwołania przed jej upływem określa ustawa.

4. Na czas wojny **Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych.** W tym samym trybie może on Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych odwołać. Kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa.

5. Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, **nadaje** określone w ustawach **stopnie wojskowe.**

6. Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej, związane ze zwierzchnictwem nad Siłami Zbrojnymi, szczegółowo określa ustawa.

mianowanie Szefa Sztabu Generalnego, dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych (na czas wojny)

nadawanie stopni wojskowych

art. 135 Konstytucji RP

Organem doradczym Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa jest **Rada Bezpieczeństwa Narodowego.**

powoływanie Rady Bezpieczeństwa Narodowego

art. 136 Konstytucji RP

W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, **zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.**

zarządzenie powszechnej lub częściowej mobilizacji i użycie Sił Zbrojnych

art. 116 ust. 2 Konstytucji RP

Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, **o stanie wojny postanawia Prezydent Rzeczypospolitej.**

postanowienie o stanie wojny

stan wojny **≠** stan wojenny
+ zob. Rozdział XI Konstytucji RP

KOMPETENCJE W SPRAWACH POLITYKI ZAGRANICZNEJ

art. 133 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej jako **reprezentant państwa w stosunkach zewnętrznych**:

- 1) **ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe**, o czym zawiadamia Sejm i Senat,
- 2) **mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych**,
- 3) **przyjmuje listy uwierzytelniające i odwołujące akredytowanych przy nim przedstawicieli dyplomatycznych innych państw i organizacji międzynarodowych**.

2. Prezydent Rzeczypospolitej przed ratyfikowaniem umowy międzynarodowej może zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie jej zgodności z Konstytucją.

3. Prezydent Rzeczypospolitej w zakresie polityki zagranicznej **współdziała z Prezesem Rady Ministrów i właściwym ministrem**.

**REPREZENTANT PAŃSTWA
W STOSUNKACH ZEWNĘTRZNYCH**

zob. postanowienie TK
z 20 maja 2009 roku, sygn.
akt Kpt 2/08

wymóg WSPÓŁDZIAŁANIA

art. 146 ust. 1 Konstytucji RP
1. Rada Ministrów prowadzi politykę
wewnętrzną i zagraniczną
Rzeczypospolitej Polskiej.

**rozporządzenie
z mocą ustawy**

art. 234 Konstytucji RP

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje **rozporządzenia z mocą ustawy** w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3-5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mają charakter źródeł powszechnie obowiązującego prawa.

art. 142 ust. 1 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej wydaje **rozporządzenia i zarządzenia** na zasadach określonych w art. 92 i art. 93.

**rozporządzenia wykonawcze
/zarządzenia**

art. 89 ust. 2 Konstytucji RP

O zamiarze przedłożenia **Prezydentowi Rzeczypospolitej do ratyfikacji umów międzynarodowych**, których ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, Prezes Rady Ministrów zawiadamia Sejm

ratyfikacja umów międzynarodowych

art. 118 ust. 1 Konstytucji RP

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, **Prezydentowi Rzeczypospolitej** i Radzie Ministrów.

prawo inicjatywy ustawodawczej

art. 122 ust. 3 Konstytucji RP

Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej **może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją**. Prezydent Rzeczypospolitej nie może odmówić podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.

**prawo zwrócenia się do TK
z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy
z Konstytucją**

art. 122 ust. 5 zd. 1 Konstytucji RP

Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3, **może z umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia**.

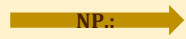

weto ustawodawcze

KOMPETENCJE ZWIĄZANE ZE STANOWIENIEM PRAWA

KOMPETENCJE W RELACJACH Z WŁADZĄ USTAWODAWCZĄ

ORGANIZACYJNE

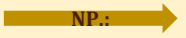
art. 98 ust. 2 Konstytucji RP

Wybory do Sejmu i Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej nie później niż na 90 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu, wyznaczając wybory na dzień wolny od pracy, przypadający w ciągu 30 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu.

art. 109 ust. 2 Konstytucji RP

Pierwsze posiedzenia Sejmu i Senatu Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje na dzień przypadający w ciągu 30 dni od dnia wyborów, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 98 ust. 3 i 5.

INICJATYWNE

art. 118 ust. 1 Konstytucji RP

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.

art. 125 ust. 2 Konstytucji RP

Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

HAMUJĄCE

art. 122 ust. 3 Konstytucji RP

Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją. Prezydent Rzeczypospolitej nie może odmówić podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.

art. 122 ust. 5 zd. 1 Konstytucji RP

Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3, może z umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia.

...

KOMPETENCJE W RELACJACH Z WŁADZĄ SĄDOWNICZĄ

NIEZAWISŁOŚĆ SĘDZIOWSKA I NIEZALEŻNOŚĆ SĄDÓW

POWOŁYWANIE SĘDZIÓW

art. 179 Konstytucji RP

Sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony.

+

art. 183 ust. 3 Konstytucji RP

art. 185 Konstytucji RP

art. 194 ust. 2 Konstytucji RP

PRAWO ŁASKI

art. 139 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej stosuje prawo łaski. Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu.

KOMPETENCJE W RELACJACH Z RZĄDEM

KOMPETENCJE ZWIĄZANE Z POWOŁYWANIEM RADY MINISTRÓW

art. 154 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

*2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwała **bezwzględną większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.*

*3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaufania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów **bezwzględną większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. **Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.***

art. 155 Konstytucji RP

*1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 **Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.** Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania **większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.*

*2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1, **Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.***

PRZYJĘCIE DYMISJI RADY MINISTRÓW

art. 162 Konstytucji RP

1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.

2. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:

- 1) nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,*
- 2) wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,*
- 3) rezygnacji Prezesa Rady Ministrów.*

*3. **Prezydent Rzeczypospolitej, przyjmując dymisję Rady Ministrów, powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.***

4. Prezydent Rzeczypospolitej, w przypadku określonym w ust. 2 pkt 3, może odmówić przyjęcia dymisji Rady Ministrów.

DOKONYWANIE ZMIAN W SKŁADZIE RADY MINISTRÓW

art. 161 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

ZWOŁANIE RADY GABINETOWEJ

art. 141 Konstytucji RP

*1. **W sprawach szczególnej wagi** Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Radę Gabinetową. **Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.***

*2. Radzie Gabinetowej **nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.***

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

→ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;

→ Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;

→ Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;

→ Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.